

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/1. Vse pošiljatve je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko političko glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 60 Din, za inozem. 80 Din. Posamezna štev. 1.50 Din. Članstvo „Pov. UJU—Ljubljana“ ima članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne notice vseh vrst je plačati po Din 2.50 od petit vrste. Inseratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

„Tip učitelja partizana“.

(Prosti odlomki po članku tov. Milanovića iz Skoplja v beograjski „Narodni Prosveti“.)

»Bodoča učiteljska skupščina in kongres morajo iti malo stvari do dna in pregledati vse, kar je v nas samih nezdravega. Ona mora ponovno povdariti interes naše celokupnosti nad interesi, ki jih zasledujejo pojedinci in stranke med nami, da pojde z novo solidarnostjo in novo očiščeno silo v boj proti korporalskim ideologijam in partizanstvu.«

Danilo Milanović, učitelj v Skoplju. »Narodna Prosveta«, št. 37 leta 1926.

Danes smo gotovo na istem mestu, kjer smo se nahajali prošlega leta 26. avgusta. V mnogem pogledu je še slabše.

Učitelstvo nima zaščite niti od politične uprave, niti od nadzornikov, niti od samovolje ministrov. Zakon o narodnih šolah se sistematično izigrava. Učiteljska stalnost postaja z vsakim dnevom bolj mrtva beseda. Kjer se ni mogel učitelj preganjan po čl. 35. zakona o narodnih šolah, se ga je premestilo po čl. 71. čin. zak.; kjer se ga ni moglo premestiti po lastni prošnji se ga je premestilo po »službeni potrebi« in na željo drugih. Iskale so se forme, a učitelje je vedno izgubil...

Vse to izpričuje, da naše prosvetne in šolske razmere in zadeve še nimajo svoje lastne hrbtnice, svoje lastne stalne linije in nam istočasno dokazuje, da organizirano učitelstvo še daleko ni faktor, ki bi lahko ustvarjal in tvoril isto.

Značilno je, da hoče učitelstvo zaradi teh razmer na skupščini izpremeniti svoja pravila in izvesti reformo svojega Udruženja, da ga s tem usposobi za uspešnejše delo.

Izvesti pa je treba najprej analizo sedanje učiteljske stanovske zavesti in videti, v koliko se lahko novo delo nasloni na njo. Do danes v učiteljskih vrstah ni bilo vse v redu, to se jasno vidi in čuti. Vprašanje je le, kako maiti boljšo pot?

Učitelstvo danes nima dovoljne ideine in moralne kohezije, niti ne more govoriti otvorično o popolni stanovski solidarnosti. Ono vsebuje danes v svojem stanju nesporno jako energijo ali trenutno zlomljeno, razdvojeno in raztreseno zaradi političnega strankarstva; v učitelstvu leži nesporna velika moralna in intelektualna sila, toda oslabljena je, skaljena in zasenčena z drugimi podtakovanimi interesi, ki ne konvergirajo niti z njegovim stanovskim bistvom niti z duhom in ciljem njegove organizacije; niti, če se še širše vyzame, z njegovo socialno-politično funkcijo v prošlosti in ne v bodočnosti.

LISTEK.

Organizacija mladine in delo učiteljstva pri isti.

(Iz letnega poročila Podmladka društva Rdečega križa v Ljubljani za 1924./25.)

Od pričetka šolskega leta 1924./25. ni profesor Fran Ferjan več opravljal tainištvu pri oblastnem odboru Podmladka društva Rdečega križa zaradi preoblih uradnih poslov pri prosvetnem oddelku. Tainištvo je prevzel predsednik inspektor dr. Leopold Poljanec sam. Z dnem 31. decembra 1924 pa je tudi dr. Leopold Poljanec odložil predsedniške in tainiške posle, ker je odšel na svoje novo službeno mesto v Maribor. Začasno sta z dnem 1. januarja 1925 prevzela: predsedništvo oblastnega odbora inspektor srednjih šol Josip Wester in tainištvo višji šolski nadzornik v pok. Fran Gabršek, ker bi bilo poslovanje oblastnega odbora drugače prestalo.

Število šol, razredov in članov.

V šolskem letu 1924./25. je bilo pri Podmladku včlanjenih:

Učitelstvo je v celoti, v vseh svojih panogah padlo pod vpliv dnevne strankarske politične borbe in njegova delavnost se je razvijala vedno bolj v smer, ki ni vodila do stanovskega edinstva in solidarnosti in tudi ni izhajala iz temeljev skupnih stanovskih interesov.

Med učitelstvo se hoče vnašati novo prepričanje, da je politična stranka sigurnejša od stanovskega stališča in stanovske zaščite in zato se več stavlja na partijsko kocko nego na stanovsko.

Ne more se niti točno ugotoviti, koliko zla je prineslo to naziranje v naše vrste. Pozitivno je samo to, da se je v učiteljskem stanju pojavila nova partizanska mentaliteta učitelstva, ali če hočete še točneje izraženo: pojavil se je tip učitelja partizana.

In to je oni tip učitelja, ki se zaida vsehovsod v stanovski organizem, ki zanaja popolni strankarski kvas v vsako organizacijo in danoga učiteljske organizacije in ki pod drzno zvonkimi parolami stanovske solidarnosti in obćih interesov skriva in vnaša v poslednja zadeva učiteljskega organizma strankarski duh in z istim razdvajanje stanovskih vrst.

Zato niti jedna učiteljska zahteva in ne jedno učiteljsko pravo ni več sigurno in nima imperativnega značaja niti za učiteljske organe, ki so za to postavljeni, da ščitijo pravico in istino. Vse gre najprej čez partizansko rešeto in ono je prvi in poslednji sodnik.

Najlepši nameni in najočlovečje poteze se ubijajo, lomijo in izgubljajo v osebnostih partizanske ideologije. Učitelje član organizacije deluje proti vnašanju partizanstva v strokovna vprašanja, v nadzorništvo itd., iz interesov do stanu in šole; učitelje partizan deluje za nameščanje partizanskih nadzornikov itd. iz interesov do stranke. Učiteljske skupščine izglasujejo resolucije v interesu učitelstva; učiteljski partizanski klubi ih izpodbiijajo v interesu stranke in proti interesom stanu.

Korporalska ideologija izpodieda znaten del učitelstva in ga v praksi vodi proti idealnim interesom učiteljske celote in stanovskega edinstva, ustvarja strankarske fronte in vzgaja človeka, ki se lovi...

Od tod izvira izvabljanje učitelstva od stanovske skupnosti k partizanskemu separatizmu in mešetarkstvu; od tod težnja, da se ga ne pusti ni za vrst oddaljiti od te fronte; od tod dvoiličnost, da se v teoriji protivi režimskemu nadzorstvu v

šoli, a v praksi se deluje pri nestanovskih silah, da se ga dobi; odtod izvira, da učitelstvo ni do kraja smelo in borbeno ker ni konsekventno, ker obstoiaiti v njegovu stanovski nravi dva misli, dve želji od katerih ostaja učiteljska vedno v ozadiju; odtod, ker se največkrat govori o enem splošnem stanovskem prepričanju, ali se ve že v naprej da je do dela in izvedbe istega še daleč, daleč in se bo potratilo še mnogo energije preden se pride do cilja.

Če se na krene na novo pot, se lahko pridruži preokretu še mnogo svežih sil, ki še čuvajo svoje ideale in so še polne idealizma.

Le v tem znamenju bo oživel naše novo, veže stanovsko življenje in se izvrši naše stanovsko preročenie.

Tudi iz Skoplja se že svita partizanska stavba gori in iz sveta žari nova

JOSIP LAPAJNE:

K razpisom.

(Neobravnava referat za priliko seje širjega sosveta Pov. UJU — Ljubljana 10. januarja 1926.)

Pravo Danaidno delo se mi zdi razpravljati o temeljnih načelih, ki se imajo po njih ravnavati člani namestitnih in disciplinskih komisij.

Bilo je ob letu, ko smo si segli iz srca v srce in si usmerili nadaljno pot s papirnimi resolucijami s katerimi smo sledili sebi in svojo okolico v javnosti na zasejali seme omalovaževanja.

Iz poročila o seji širjega sosveta v prvi številki »Učit. Tov.« posnemam, da smo se načelno izjavili da organizacija ne imei opravka z nameščanjem ker to le razdvaja naše vrste. Organizacija naj le postavlja vrhovna načela in ih brani, da se v tem oziru izvajaio.

Odtod smo obsodili vmešavanje političnih strank in posamnih lokalnih faktorjev v kompetenčne zadeve, z gnušom pa smo zavreli dosedanje prakso pritiskanja kljuk.

Končno smo se radi abnormalnih razmer zedinili k sklepu, naj se k namestitnim komisijam pritegnejo zaupniki, katerim smo podali nekaj smernic, ki naj bi ih upoštevali pri sestavljanju namestitnih predlogov.

Načelno smo osvojili predlog, naj se upošteva čl. 62. č. z. v naslednji razporedbi:

- a) najvišja službena doba.
 - b) ob enakosti službenih let imei prednost oni z boljšo oceno in
 - c) oženieni s šoloobveznimi otroci.
- K členu 61. č. z. pa naj se izposluje ob-

zaria pravega stanovskega edinstva, ki je edina zdrava baza resničnemu narodnemu in državnemu edinstvu! Učitelje partizan je poguba za šolo, stan, narod in državo: on je destruktiven element za edinstveno učiteljsko stanovsko življenje, ker goji proti stanovskemu edinstvu strankarsko politično stanovsko razdvajenost in separatizem, ki je huiši od narodnega separatizma, ker razieda zdrave temelje stanu in s tem šole, ovira združitev vseh stanovskih sil za poglobitev in povzdigo stroke ter s tem izpodieda zdrave temelje za povzdigo naroda, kot temelja države.

Prvi pogoi zdrave učiteljske celokupnosti in bodočnosti je, da se vpliv učitelja partizana v stanovskih vrstah popolnoma onemogoči.

Učiteljski stan ne bo nikdar svoboden, če se ne otrese vpliva učiteljev partizanov!

ljubljena odredba, da se nčna mesta od-
dajajo le na podlagi razpisa.

Da bi ne bilo navala na člane namestitnih komisij, smo se zedinili, naj se prizadeti obračajo do njih le potom predsednikov okrajnih učiteljskih društev, če imajo izredne razmere, ki naj bi se izjemoma upoštevale.

Do sem je vse v redu. Žalibog, pa moram konstatirati, da je bila praksa povsem drugačna, pliusk v obraz organizacijskim organom.

Predvsem moram konstatirati dejstvo, da smo se že dolga leta borili za to, da imei učitelstvo v vseh korporacijah zastopnike, ki ih samo voli.

No, ker so bili vpoklicani v sedanje komisije naši člani smo se brez ugovora zadovoljili, čim pa bi sedeli na teh mestih tovariši, ki niso včlanieni v UJU, bi nastalo kriki in vika, da bi nasled sam verieli, da se nam godi krivica.

Draginske doklade sortirajo učitelstvo v velemestne mestne trške in vaške skupine, tako, da smo kmečki učitelje hočeš, nočeš moraš prikrašani na dohodkih, kot podeželska masa pa smo uvrstili v svoj program večje zahteve.

Kdor je služboval kdai na deželi, ve, da imaš v mestih za vsak denar vsega v izobilju dočim moraš na deželi za drag denar prosičiti po hišah ali na naposled oditi v mesto, da nakupiš od žensk iz tvoiega okolja česar doma nisi utegnili dobiti. Poleg tega pridejo dalina pota, vožnje, zdravniki, seie, skupščine, kar

Učiteljski tečaj za ročna dela.

Oblastni odbor je priredil učiteljski tečaj za ročna dela Podmladka društva Rdečega križa na tehniški srednji šoli v Ljubljani.

Tečaj je trajal od 6. julija do 8. avgusta 1925.

Delil se je v tri oddelke: 1. za kartonažo s knjigovestvom; 2. za mizarstvo v zvezi s strugarstvom in rezbarstvom; 3. za pletarstvo.

Kakor kaže priloženi seznam, ie bilo vpisanih:

1. v oddelku za kartonažo s knjigovestvom 15 udeležnikov(ic):

2. v oddelku za mizarstvo v zvezi s strugarstvom in rezbarstvom 11 udeležencev(ic):

3. v oddelku za pletarstvo 13 udeležencev(ic); skupaj 39 udeležencev(ic), od katerih ih ie ostalo koncem tečaja 38.

Tečaj je otvoril dne 6. julija 1925 ob 8. uri dopoldne oblastni predsednik Josip Wester ob navzočnosti oblastnega tajnika Frana Gabrška, profesorjev in udeležencev(ic). Nato so se razdelili udeleženci po oddelkih in so se im odkazali prostori, oziroma delavnice.

Tečaj ie zelo vestno in spretno vodil Alojzii Novak, ravnatelj II. deške meščanske šole v Ljubljani.

Poučevali so: 1. modeliranje, kartonažo, izrezovanje in lepljenje papirja, strugarstvo in rezbarstvo: Alojzii Novak;

2. knjigovestvo: Janko Blagajnie, osnovnošolski učitelj v Ljubljani, izdrašan za rokotvorni pouk;

3. mizarstvo: Josip Mercina, strokovni učitelj na tehniški srednji šoli v Ljubljani;

4. pletarstvo: Josip Baran, strokovni učitelj in vodja pletarskega oddelka tehniške srednje šole v Ljubljani

V vseh treh oddelkih se ie poučevalo od 8.—12. in od 14.—18. ure, in sicer od 8.—12. in od 14.—16 vsak dan praktični pouk v delavnicah, na to pa od 16. do 18. pouk v modeliranju, izrezovanju in lepljenju papirja, izmenično s praktičnimi navodili, kako se slika v les in tkanine ter vžiga v les. Vsak petek od 16. do 18. so imeli mizarji strokovno risanje, drugi pa predavanje o vrboreii.

Del udeležencev, ki so bili pri mizarstvu, ie imel vsak dan od 14.—16. praktični pouk o strugarstvu in mizarstvu, udeležence kartonaže pa so se učile vsak dan dve uri od 14.—16. pletar-

znaša ogromne izdatke. In ko dozori še otročad za srednješolsko izobrazbo, tedaj upade še pogum volja se razbiti, zahteve pa so glasnejše.

Naravno, da podeželsko učiteljstvo stremi izboljšati si položaj vsaj do stopnje mestnega učitelja.

In tu zadeneš zopet na člana namestilne komisije, ki zna prav malo ceniti upravičene zahteve, podeželskega tovariša ali tovarišice in se večkrat da preslepiti od zunanega bleška raznolikih uniform takozvanih narodno-kulturnih delavcev, dočim mu oči švrknejo mimo pokmetenega tovariša, ki se plazi po kmečkih vrtovih s cepilnim voskom v rokah vsled česar sigurno ne sodi več med olikane ljudi. Ne rečem, da bi večkrat v tem ali onem oziru ne nasedal na načim informacijam, ki donaivečkrat ne prihajajo s podeželja.

Naša šola je največini kmečka, zato naj se z neno usodo bavi v večji meri takozvano podeželsko učiteljstvo.

Pripomniti mi je nadalje, da sorazmerje naših zaupnikov ni pravilno. Če meščanske šole zastopa po 1 oseba, koliko naj bi jih prisodili osnovnemu šolstvu?

No in recimo, da imamo te zastopnike v komisijah le kot svoje informatorje, varuhe naših načel, kaj oziroma česa imamo zahtevati od njih?

Službeno uradno molčečnost morda, za katero se lahko skrijejo nepoštena dejanja?

Ne, naši zastopniki so varuhi naše prave odgovornosti za svoja dejanja vsemu stanu in so nam kot naši glasniki dolžni podati čista obračuna o vsem poslovanju v zadevnih komisijah. Z ozirom na nedemokratično sestavo komisij, naši zastopniki niso odgovorni za poslovanje ostalih članov, toda njih prokleta dolžnost je: do skrajnosti in neomajno čuvati interese učiteljstva in se ravnati po smernicah, ki jih podajajo naša organizacijska telesa.

Brez krinke javno bodi poslovanje vseh prosvetnih korporacij kajti le tedaj bodo uspehi sigurni, dovoljni, vsestransko zadovoljivi.

Nihče izmed prezrtih kompetenčnih kandidatov ali disciplinsko preganih ne bodo ozvoljevali organizacije, če so se njeni zastopniki ravnali po naših lastnih načelih in ne bodo nepovoljnih rezultatov valil na bremena lastne organizacije.

Ker nimamo še enotnega šolskega zakona, ki naj bi uredil tudi vse naše pravne zadeve, se moramo za sedaj zadovoljiti s činovniškim zakonom, ki pa glede posebnosti našega stanu in urada nikakor ni v skladu z zahtevami ostalega uradništva in potrebami drugih uradov. Zato opažamo tujem jeziku, ki nas izključuje od zakonitih predpisov.

Minoga pa je v zakonu gradiva, ki je sicer tuje, neprimerno našemu stanu, pa se vendar da tako lepo izrabljati v vsakovrstne namene, če tudi še daleč ne odgovarjajo interesom šole.

Čl. 15. zadeva pravice prvega nameščanja oziroma sprejemanja osebja v državno službovanje. Ker je praksa pokazala, da je delokrog ministrstva preobširen smo v beograjsko resolucijo vstavili željo, naj se pravica nameščanja

časnega učiteljstva prenese na velika županstva da ne bode na šolah toliko vrzeli, kakor smo jih imeli baš tekoče leto.

Pri časnem nameščanju naj bi naši namestilni zaupniki pazili, da se siromašnih diakov ne zapostavljajo za kandidati — zlasti za kandidatinjami iz takozvanih boljših krogov in športnikov ne precenjuje radi izvenstanovskih potreb ali zmožnosti ki so večkrat na škodo šoli sami.

§ 62. pretresa učitelja skozi mnogobrojna rešeta, prežge z mnogobrojnimi X. žarki, da revež naposled še samega sebe več ne pozna. Vse je, samo to ne, v kar ga usposobila maturitetno spričevalo.

Ker imamo slučajno namestilne komisije, ki naj sestavljajo dvopredloge, je že v 1. instanci zanečaten kdo ima dobiti zaprošeno mesto.

Če bi pripadniki našega stanu nastopali solidarno, bi bilo lahko vsikdar ustreženo pravicam učiteljstva.

Če pa se presoja kompetente po političnem naziraniu, tedaj sigurno pripada politiki odločitev, in sicer po momentanih razmerah.

Tu pa je ost mojega referata. Namestilni zaupniki nimajo pravice zagovarjati želje lokalnih faktorjev, ker to ni v skladu s potrebami učiteljstva in ker največkrat občuti sunke nepravilnosti kmečki učitelji.

Če bi prevladovala politika, tedaj bomo imeli v zastopih le politične eksponente, ki bodo ustrezali le političnim potrebam, ali pa bodo iz političnih ozirrov nastajali v posameznih krajih le politične nasprotnike.

Nameščanja niso bila zadnji vzrok našega bojevanja proti farovžem in krajinim šolskim svetom: čemu bi drugim faktorjem dovoljevali, kar smo odrekli onim prvim.

Naravnost neodpušljivo pa je če prehaljo naši zaupniki preko stanovsko-organizacijskih smernic in če mora učiteljstvo samo poklicane politične faktore opozarjati na sklep organizacije.

Sklepamo s poudarkom da je podeljevanje službenih mest vitalnega pomena, zlasti še za družinske očete in matere, zato skrbi organizacija, da namestilni zaupniki čuvajo in zagovarjajo naše stanovske pravice in varujejo učiteljstvo pred političnimi zlorabami.

Namestilni in disciplinski zaupniki naj se praviloma izbirajo iz vrst podeželskega učiteljstva, ki je iačje do števila in se zaveda večjih potreb.

Člani poverjeništv (funkcionarji) naj ne zavzemaio personalno pravnih zastopstev, da se očuva ugled in nepristranost organizacije.

Vsa zastopstva naj se izvrše potom volitev celokupnega učiteljstva.

Vse poslovanje naših zastopnikov bodi javno, da se zabrani zloraba častnega mandata.

Zastopniki naj se ozirajo na želje predsednikov učiteljskih društev, ki jih je staviti v sklad po obče stanovskih potrebah oziroma zahtevah očitanih na lanskimh resolucijah.

Organizacija ostane le na ta način poštena, neomadeževana, glasnik pravice, sodnik sleherne krivice.

stva, udeleženci pa malo mizarsiva in rezbarstva

Predavanja so imeli:

1. dr. Ivo Pirc, šef higijskega zavoda in dr. Franta Mís, asistent higijskega zavoda v Ljubljani: o higijeni, oziroma tuberkulozi;

2. Jovan Jovanović, upravitelj učiteljske šole v Aleksincu o priliki, ko je dne 23. julia 1925 v spremstvu oblastnega tajnika Marcela Kolina iz Zagreba nadzoroval tečaj: o domenu in bistvu delovne šole;

3. glavni tajnik Božidar Zečević iz Beograda dne 27. julia 1925 o priliki pregleda tečaja: o organizaciji Podmladka Rdečega križa;

4. ravnatelj Aloizii Novak: o rokotvornem pouku;

5. strokovni učitelj Josip Baran: o vrbovaji; razkazal je tudi vrbove nasade tehniške srednje šole.

Tečaj je pogosto obiskoval oblastni tajnik Fran Gabršek. Dalje so ga obiskali: oblastni predsednik, inspektor Josip Wester, šef prosvetnega oddelka dr. Pavel Pestotnik, višji šolski nadzornik Engelbert Gangl in ljubljanski mestni gerent Anton Likozar.

Vsi učitelji so vršili svojo nalogo nad vse vestno in z razumevanjem. Takisto so udeleženci(ke) tekmovali med seboj v pridnosti in vztrajnosti pri delu. Zato je tečaj prav dobro uspel.

Pouk je bil skoro izključno samo praktičen.

Udeleženci so izgotovili celo množino predmetov, ki so se koncem tečaja dne 8. avgusta 1925 popoldne razstavili. Ta razstava je bila dobro obiskana in je najbolj pokazala uspeh tečaja.

Tu so bili iz kartonaže razstavljeni nairazličnejši izdelki: koledarčki, okvirji, škatle za metulje hrošče, za rokavice, robce, manšete, kravate itd., dalje prečizno izdelana geometrijska telesa reliefi iz plastilne itd. Vsi posamezni kosi so bili prevlečeni s papirjem, ki so ga udeleženci sami različno obarvali.

Iz književstva je bil razviden ves postopek od broširanih zvezkov in katalogov do knjig, vezanih v platno in usnje v različnih barvah.

Iz mizarskega, strgarskega in rezbarskega oddelka so bile razstavljene kuhinske stelaže, valji, tolkači, obešalniki, kasete itd.

Pletariji so razstavili košarice za sadje, pecivo, šivanje itd. stola za cvetice, košare za perilo, koše za papir itd.

Iz bugarskog učiteljskog pokreta.

Bugarski se učitelji spreminjajo za izbore članova okružnih šolskih odborov i disciplinarnih komisija, koje će odlučivati o disciplinarnim pogreškama pojedinih učitelja. Učiteljski savez svrgde će kandidovati svoje ljude. U nekim okruzima učiteljske kandidatske liste već su gotove. Za ove izbore vlada veliki interes.

Bugarski Učiteljski Savez koji broji preko dvanaest hiljada članova i članica, obuhvata pored osnovnih učitelja i progimnaziske (učitelje građanskih škola). U poslednje vreme grupa učitelja građanskih škola radi na odvajanju od osnovnih učitelja i obrazovanju vlastite organizacije. U tu svrhu održana je konferencija, ali koja je, po pisanju »Soznanija«, organa Bug. Uč. Saveza, slabo uspeła.

Ova je akcija izazvala veliko nezadovoljstvo među organizovanim u B. U. S. osnovnim i naročito progimnaziskim učiteljima. U nizu oštirih članaka, koje je donelo »Soznanie«, postupci inicijatora osuđuju se i kvalifikuju kao vrlo štetan separatizam po učiteljstvo.

Učešće bugarskih učitelja u društvenom životu je mnogo veće nego kod nas. To je pokazao skorašnji građanski rat u

zemlji. Među žrtvama procentualno je najviše bilo učitelja. Zatim Zemloradničku stranku su osnovali učitelji. Za vreme Stambolijske vlade učitelji su bili zastupljeni i to značajnim brojem i u kabinetu i u skupštini čiji je predsednik takođe bio učitelj.

Kooperativizam u Bugarskoj je naglo napredovao. Postignuti su neverovatni rezultati. Osobito u proizvodnji đuvana. Mnoga privatna preduzeća koja su ranije na bezdušan način eksploatisala proizvođače, bila su prisiljena da likvidiraju. Veliki deo uspeha ovog veličanstvenog pokreta, u kome mnogi s pravom vide spas čovečanstva, vrlo veliki deo jeste plod požrtvovnog rada narodnih učitelja. Posle prevrata 1923. g. otpočeta je sistematska i bezobzirna borba protiv kooperatizma od strane vladajućih građanskih partija. Mnogi su učitelji platili skupo svoju odanost prema narodu i idealističko shvatanje poziva. Otpušteni su iz službe. Bačeni na ulicu Seoske gazde i zelenaci nalaze da su otnasni po državu — to je jedina njihova krivica. Uprkos svih progona sa učiteljske konferencije u selu Sarancima upućen je apel na sve članove B. U. S. da uđu u organizacije za pomaganje ekonomski slabijih i da prionu na posao, da se svom snagom založe u radu na stvaranju kooperativne Bugarske. S.

Naša zborovanja okrajnih društva.

(Referat pri Kraniskem učiteljskem društvu.)

Gospoda, o naših zborovanjih mi je govoriti. Umevno, da vam ne morem povedati nič novega, naloga moja je le ta, da prilijem tu na tam malo olja v svetilko, da nam da nekaj miglaiev o naši stanovski dolžnosti, zavednosti in edinstvi.

Učitelji, učiteljice smo. Vsi vemo, da je v združenju in slogi moč, zato smo strnili naše vrste v stanovski organizacijo, da z združenimi močmi vršimo veliko delo, ki smo ga dolžni narodu in domovini. Naša organizacija pa so učiteljska društva. Oklepamo se torej te svoje stanovske organizacije, ogrevamo se pri njenem ognjišču za vse dobro in lepo, dvignimo njen ugled z neumorno delavnostjo in utrujimo nieno moč.

In ona? Tudi ima dolžnosti napram nam, njeni člani smo, ne morda le za to, da plačujemo članarino, še mani, da kimumo, kar nam veleva njeno vodstvo, skrbeti mora za vsakega poedinega člana, za njegove socialne težnje. Torej vsak za vse in vsi za enega.

Rekla sem, da se ogrevamo za vse dobro in lepo. Je pa vedno vse dobro in lepo? Ne, to vemo, mnogo je bog, ki jih trpijo po lastni, mnogo po tuji krivdi, ki nas ovirajo in nam škodujejo.

Kdo naj te odpravi, če ne mi, njeni člani, to ne le smemo, to moramo na naših zborovanjih. Tu govorimo jasno in odločno, tu bičajmo svoje napake, ne drugih, saj kritika na pravem mestu in o pravem času je zdrava. Ni slabost tovariši, tovarišice, ako odkrito priznamo napake v svojih vrstah. Je grenko in težko, včasih prav težko in mnogim nemogoče, ali zdravo in potrebno je, dru-

gače tudi nimamo pravice kazati napak svojih nasprotnikov. Zato le pogumno poglejmo v zrcalo, ugotovimo svoje senčne strani, česa smo krivi sami in v koliko smemo obtožiti druge.

Ne streljajmo iz kotov z neumestnimi opazkami, ne jezimo se in ne zabavljajmo doma, povejmo pri zborovanju kar nas tlači. Vsak ima pravico do prste besede.

In ako je kdo v naših vrstah, ki si uva z odkritim vezirjem na plan za naše pravice, za naš stan, ga podpirajmo, ne podirajmo s poleni, ne iščimo v njegovih stavkih pik in veic poglobimo se raj v jedro.

V skrbno pripravljenem referatu nam razpravlja tovariš, tovarišica razna pedagoška vprašanja, kolike važnosti so za šolo in njegov napredek. Drugič zopet z zanimanjem poslušamo razpravo o izobraževalnem in poučnem delu med narodom. Da so pa naša stanovska vprašanja velepomembna, vemo vsi, zato jih pač ni nikdar preveč.

Spoznajamo se pri naših zborovanjih, ne po zunanosti, po srcu in duhu, saj smo raztreseni, da se komaj poznamo po imenu. Med nami naj vlada nekaj legeza — učiteljska kolegialnost, odkritosrčnost — ko učiteljska duša prekineva življenja, si poišče tovariša in ko ga tarejo skrbi, zopet tovariša.

Kdo naj se odteguje zborovanjem? Nihče! Ne oni, ki bi se lahko izgovarjali: »Mi smo že mnogo zborovali, sedaj zborujite mlajši.« Tako ne, saj vendar potrebujemo njih nasvetov in teh imajo toliko po svoji bogati izkušnji. Ne mladi, o katerih je rekel tovariš iz Ljubljane na

37 udeležencem(kam) smo izdali izpričevala z dne 8. avgusta 1925. št. 554, o dovršenem tečaju po priloženem vzorcu.

Obisk je bil pri vseh prav marljiv in uspeh prav dober.

Za tečaj smo preielj od glavnega odbora vsoto 19.000 Din in od lesne izvozne družbe Dolenc-Hudovernik-Javornik v Ljubljani za material denarno podporo 300 Din. Udeleženci sami pa so plačali za nabavo materiala po 100 Din.

Ferijalna kolonija.

Oblastni odbor je priredil ferijalno kolonijo za Podmladkarje Rdečega križa v šolskem poslopiu na Doviem na Gorinskem.

Ta kolonija se je otvorila dne 7. julia 1925 in je trajala do 6. avgusta 1925.

Kolonija je štela 7 dečkov in 13 deklic, skupaj 20 otrok, vsi iz Ljubljane, in sicer iz osnovnih šol 3 dečki in 6 deklic, iz meščanske šole 7 deklic in iz srednjih šol 4 dečki.

Za pokritje stroškov je plačalo nekaj otrok samih po manjše ali večje vsote; dale so prispevale nekatere šole z različnimi zneski; mestni magistrat ljubljanski je naklonil 5000 Din za 7 otrok, ki jih je sam določil; glavni odbor v Beo-

gradu je podelil 2000 Din, oblastni odbor Rdečega križa v Ljubljani 2000 Din, inspektor ministrstva za narodno zdravje v Ljubljani pa 1000 Din. Vrh tega nam je oblastni odbor Rdečega križa posodil mnogo kuhinske posode in posteljnino, higijski zavod v Ljubljani posteljnina in poveljstvo 6. orožniškega polka v Ljubljani slanišče.

Vrhovno vodstvo kolonije je imel dr. Ivo Pirc, šef higijskega zavoda, ki je vodil tudi posebno kolonijo za srednješolske diake ki jo je v istem poslopiu priredil higijski zavod s posebno kuhinjo.

Nadzorstvo dečkov je oskrboval upokojeni učitelj Vendelin Sadar, deklice pa je nadzorovala sestra higijskega zavoda Jožica Vašeli. Za maroderie, ki jih je bilo pa prav malo je poskrbela nadzornikova soproga Lea Sadar. Dobre nasvete za prehrano pa je dajala Marijanica dr. Pirčeva, ki se je tudi prav z veseljem s svojima hčerškama pridruževala izletom.

Kuharica je bila sestra diakovske provincije sv. Križa, Marija Ana Seničar, ki nam jo je prepustil mestni magistrat ljubljanski in je podre oskrbovala v Ljubljani mestne reveže v mestnem zavetišču.

(Dalej prihodnjč.)

zborovanju v Škofiji Loki, da iščejo zabave v kavarni, če tudi im je kot »naboli delavnim« med učitelstvom kmalu za tem isti tovariš daial pri kompetenci vrednost pred starejšimi.

Združimo resno delo s prijetnim razvedrilom v tovariški družbi in ne bo izgovorov, tudi ne bomo v našem zborovanju videli le šole prostega dneva, ne pretveze za kupovanje in za obiske, tako, da je predsednik v zadregi, katera točka bi bila prva, da so vsi navzoči.

To je klic vam, ki ste res člani! V stanovski nezavednosti spečih ne kličemo, ker je vsak klic brezuspešen. Kdor ne brani svoje časti, svojega stanu in svojih interesov, vsega tega vreden ni. In to delajo poleg zaspancev tudi oni, ki im je vsak več, kot tovariš, vsako delo boli važno, kakor stanovsko.

Pa še nekaj tovarišev imamo. Članov organizacije ne morem reči, da prihajajo k zborovanjem. To so oni, ki na vse opomine društvenih blaginikov ostanejo gluhi. Seveda, če se čutijo tu in tam prikrajšane, potem pa z batinami po organizaciji, ki ne štiti dovoli svojih članov. Gospoda, naj nam ne bo odveč davek, toliko stanovske zavednosti si vendar ne bomo odrekli.

Pri nas se nekaterim zde mesečna zborovanja prepogosta. Pogledimo v »Učit. Tov.«, največ družtev zboruje mesečno, na ni to odveč njihovim članom, celo ne v Radovljiskem in Kamniškem okraju, ki sta vse boli razsežna, kakor kranjski. Priznati se mora, da je iz finančnih ozirrov težko prihajati k zborovanjem tovarišem, ki so od središča tako oddaljeni, kakor so v Poljanski in Selski dolini. Ali ne bi bilo na mestu,

da ti pošlejo svojega namestnika, on bi potem ostalim pri sestankih poročal vse naše sklepe. Sicer pa navadno tisti, ki doprinešio največ žrtev, naimani go-drnjajo. Da pa ne bo nezadovoljstva in se ustreže vsem, bodete danes sami odločili čas in kraj našega prihodnjega zborovanja.

Naše odboro ve seje so javne, vsak ima dostop, kogar zanima delo odbora, ki ste ga sami izvolili, zato pa je tudi prav, ako predsednik obvesti vse člane javno o njenih sklepah in ukrepih, kar za more edino pri zborovanjih. Tudi kompetentna lista in nie razvrstitev ne sme biti tajnost. Kdo se zamore razburjati, ako je odbor ravnal, kakor veleva čut pravičnosti, torej oziraje se na službena leta, družinske razmere in kvalifikacije. Torej nič za kulisami, kar ve naš predsednik in vsi odborniki, sme vedeti vsak član. Ako pa se vam zdi gospoda to naziranje predemokratično in ste mnenja, da odbor za tako objavo ni kompetenten, se oglasite in se bo ravnalo po vaši želji.

Končala bom! Ne vem kako ste sprejeli moje besede. Morda se zde marsikomu preostre, drugi enakomisleči se strinjajo z njimi. Pripravljena sem na vse. Umakniti ne morem nobene, prišle so iz prepolne duše. Kakršni so moji nazori, tako sem vam jih podala.

Prosim Vas tovariši, tovarišice spopolnjujimo sami sebe pri naših zborovanjih, da dvignemo svoj stan, in z njim naš narod, za katerega delati je naša življenska dolžnost, da bodo naši potomci nekoč zaznali:

»Domovina po svojih učiteljih si postala velika!« M. Malenškova.

Kitajski učitelj.

Na Kitajskem žive učitelji v zelo bornih življenskih odnošajih. Že mesta dobe težko, a tudi pozneje, ko so aktivni, se morajo boriti z naznimi težočami.

V zadnjem času poskušajo kitajsko šolo dvigniti. Zato je primoran učitelj da skrbi za svojo nadahnjio izobrazbo in si tako pridobi ugled pri starših in deci.

Vsi učitelji tudi iz južnih provinc in obmorskih pokrajin morajo znati narečie Pekinga, ki se od ostalih narečij razlikuje približno tako, kakor francoščina od angleščine. Razumevanie časopisja in modernih knjig pa posredujejo edino slovarji, katerih si pa učitelj ne more nabaviti.

Kitajska plača svoje učitelstvo zelo slabo; skala plačilnih razredov je še iz-za predvojnih časov čeprav se je življenje medtem mnogo podražilo. Vodie šol dobe mesečno 32—40 dolarjev, glavni učitelji 24—30 dolarjev, učitelji 12—24 dolarjev in pomožni učitelji 10—20 dolarjev. Učitelji literature, matematike in tujih jezikov so najboljše učitelji petia in telovadbe so najslabše plačani. Prejemki onih ki so študirali v mozemstvu so višji od ostalih.

Da more učitelj živeti je primoran poiskati si postranski zaslužek; nekateri trgujejo, drugi si iščejo sreče v igri.

Država svojemu učitelstvu ne daje pokojnine in ne priznava plačanih dopustov. Učitelj, ki si želi oddiha si mora poiskati namestnika, ki pa ga sam plačuje. Isto pravilo velja tudi za bolezen. Treba je v mladosti in zdravju pristediti od malenkostnega zaslužka tudi za bolezen in starost.

Ministrstvo prosvete se drži pri sprejemanju kandidatov v učitelisko službo sledečega načela: Učitelj ne more postati 1. bivši kaznenec, 2. idiot, 3. prevratni element, 4. svečenik.

Učitelstvo se disciplinira z ukorom in odustom ki ga pa sme tudi občina izvršiti samovoljno in brez odobritve ministrstva.

Včasih se dogodi, da dobi učitelj v odlikovanje bronasto kolaino ki pa nič ne nese.

„Nad 50 milijonov esperantistov ...“

Da se resnica prav spozna... Gosp. O. Avsec, tajnik esp. kluba v Ljubljani trdi v 19. številki »Učit. Tov.«, da se cenj danes preko 50 milijonov esperantistov. Taka armada pa zmore en sam tedenski list »Heroldo de Esperanto«!

Pred nedolгим je začel izhajati dvakrat na teden, pa je moral kmalu opustiti ta poizkus, imel je gotovo »preveč« naročnikov! Založnik Rudolf Mosse nabira že od leta 1906, subskribente na »Tutmonda literaturo«, do danes pa jih še ni nabral nit 10.000 recj deset tisoč! Iz tega se vidi, da šteje Esperanto svoje pri-

staše v kvadratih! To ni šala, ampak istina, ki io je trdil esperantist dr. A. Vogt sam v odrtem pismu (gl. »Weltsprache Ido«, Nr. 3, 1926!) ter dostavil, da smatra vsakega, ki le simpatizira z idejo mednarodnega jezika, že za esperantista. Približno tako: Francozi so naši prijatelji; potemtakem je danes Slovencev za okroglo 50 milijonov več in jutri...? Esperantska logika! Tudi Radio že trobi Esp-o v svet, samo ne vprašajte, kdo da posluša!

Ne le »Slovan« Zamenhof, marveč še mnogi drugi so si stekli nevenljivih zaslug za popularizacijo ideje mednarod-

nega jezika. Izumitelji drugih idiomov, ki so izšli pred in do Esp-u, in popravitelji Esp-a so seveda sami nevoščljivi in sovragi Slovanstva! Je to prav ceneno bomo orožie za — maso! Ido res nima »slovanske duše«, ampak — če mora za nekaternike že vsaka reč kako dušo imeti — občeloveško; pri Idu tudi ni prostora za katerikoli šovinizem.

Manjka mu tudi »interna sveta ideja«, ki obstoja menda v tem, da se dejstva pretiravaio in resnica potvarja. »Svet« je tudi Espo sam, o katerem nihče ne sme slabo govoriti ali se ob nje ga obregavati! Zamenhof sam je izdal »Fundamento de Esperanto«, nekako sveto pismo esp-istov, čigar nauki so nedotakljivi. Vse diši po veroustanovitelskih zavovedih!

Esperantisti se smatraio tudi za posebno nacijo, ki goji svoj imperializem s tem, da so se oprijeli gesla, da sme postati mednarodni jezik le Esp-o pa noben drug idiom! Od tod tista gonja proti »Delegaciji« za uvedbo mednarodnega jezika, ki se je »predzrnila« predlagati reforme za Esp-o. Esperantisti tudi prežijo na dnevno časopisje, da bi ne črhnilo besede o Idu.

Sedaj dovolite še nekaj primerov, da vidimo »pavie perie«! Sl. Starim, bolnim in ubogim delavcem so prepovedali prosiačiti, Espo: Al maljunai mal-sanai kaj malričaj laboristoi oni malper-

Poziv vsem okrajnim učiteljskim društvom!

Po sklepu seje ožjega sosveta z dne 8. maja 1926 se vrši letošnja pokrajinska skupščina v zmislu čl. 18. pravil UJU, dne 17. in 18. julija v Celju. Pozivamo okrajna društva in posameznike, da prijavijo teme in referente, ki bodo poročali na skupščini.

Naslave z navedbo referentov je poslati najkasneje do 31. maja t. l. poverjeništvu. Prijave referata pošljejo lahko tudi posamezni člani direktno poverjeništvu.

UJU poverjeništvu Ljubljana.

Anton Gnus,
poverjenik.

Josip Lapajne,
tajnik.

Splošne vesti.

GLAVNA SKUPŠČINA IN KONGRES UJU.

Udruženie Jugoslovenskog Učitelstva v Beogradu nam sporoča:

Vsled sklepa Izvršnega odbora UJU z dne 17. aprila in 8. maja t. l. se vrši VI. glavna skupščina in III. kongres Udruženja Jugoslov. Učitelstva dne 8., 9. in 10. avgusta v Beogradu.

Na dnevnem redu sta med drugim sledeči dve točki:

1. **Naša organizacija.** Referat o osnovnih idejah in principih, na katerih mora sloneti naša organizacija in po katerih naj se sestavio nova pravila UJU v tekočem letu, ako ih spreime skupščina.

2. Prosvetna politika poslednjih let.

Ko Vas o tem obveščamo Vas prosimo, da pridno zbirate članarino in potrebne podatke o Vaših okrajnih učiteljskih društvih tako da nam jih pošljete ureiene najkasneje do 1. julija 1926, in-ache ih ne moremo priobčiti v letošnjem poročilu Glavnega odbora.

Beograd, dne 18. maja 1926

Tajnik: Predsednik:

Jov. Miliević i. r. Pero Vuksanović i. r. Opomba: Delegate za glavno skupščino opozarjamo da se pripravijo za razpravo v obeh navedenih vprašanjih. Društva prosimo, da čim prej poravnajo članarino do 30. junia t. l. in vse zaostanke za nazaj in da takoj vpošljejo »Letna poročila«, da lahko pripravimo poročilo za pokrajinsko skupščino in Glavni odbor. — UJU Pov. Ljubljana.

— Izvršni odbor UJU je bil pri gosp. ministru prosvete M. Trifunoviću dne 19. t. m. in je v prvi vrsti zahteval, da se ustavio in popraviio premeščanja učitelstva na Hrvatskem in v Slavoniji. Posebno se je zavzel za slučaj tov. Blaža Štetića, G. minister je izjavil, da bo upošteval pritožbe. — »Narodna Prosveta« pripominja k temu: »Obžalujemo, da so ta premeščanja rezultat osvete enega dela učitelstva okoli Saveza Hrvatskih Učiteljskih Društev proti ogromnemu delu učitelstva, ki je pristopilo v UJU.« »Narodna Prosveta« apelira na člane Sav. Hrv. Učit. Dr., da naj ne kopljejo in poglabljajo jeza med njimi in člani UJU, ker je v njihovem lastnem interesu, da se pri vsaki izpremambi vlade in režima ne vrše osebne osvete učitelstva širom Hrvatske in Slavonije. — V tem

mesis petadi. Ido: Al olda, malada e povra laboristi on interdiktis mendikar. Sl.: Ve li ona vse? Esp.: Ču ši sojas čion? I.: Kad el savas omno? Sl.: Se li ono (za angleški »it«) nahai novsod? E.: Kad dži trovizdas čie? (Fonetika!) I.: Ču ol trovasas omnube? Sl.: Prej sem kupoval vse takšno blago, ki ga vidimo na tukašnjem trgu, v inozemstvu. E.: Antaue mi ačetađis čiuin tian komercažoim kiuin oni vidas sur čit-tiea placo en eksterlando. I.: Antee me kompris omna tala vari, quin on vidas sur hika placo, en exterlando Sl. Danes se peliem v Hoče. Ptui in Središče, utri pa v Celie in Zagreb, E.: Hodiau mi veturas Hočon, Ptuiom kaj Središčon, sed morgau Celion kaj Zagrebom. I.: Cadie me velias a Hoče, Ptui ed Središče, ma morga a Celie ed Zagreb.

Naj zadostujeio te esperantske »cvetke« iz vsakdanje konverzacije! Kogzar mičeio »milioni« (materializma je dovolj!) in nada, da bo »blagorlasni« Espo kedaj obče rablien in govorien celo od otrok in gorjancev, naj se ga le navdušeno uči kdor na cenj perfektnost in splošno uporabnost jezika, bo ravnal drugače.

Obča ideja Espo bo gotovo ostala, pač oblika starega oziroma primitivnega Esp-a se bo predruščala, ker zahteva to zakon — napredka!

I. Kovačić.

pogledu je jasno razvidno, da bo osveta med učitelstvom prenehala šele tedaj, kadar se učitelstvo samo otrese vsilivega vpliva učiteljev partizanov.

— **Tovariši in tovarišice,** ki so vložili(-e) prošnje za državljanstvo, a ga še niso dobili(-e) naj sporoče poverjeništvu kie in katerega dne so vložili(-e) prošnje za državljanstvo in eventualne druge podatke, Rok do 5. junia t. l.

— **Društvene blaginike** opozarjamo, da se mora nanašati statistika članstva, ki io je navesti v poslanem »letnem poročilu« na stanie članstva do 1. junija, velja pa do 30. junia t. l. V tem seznamu je torej navesti kot četrtletne člane take, ki so izstopili ali pristopili 1. aprila t. l. Seznam je smatrati kot polletni zato je izpolniti samo rubriko »polletni člani« in »četrtletni člani«.

— **Učiteljska nameščanja in premeščanja pred sodiščem.** 18. t. m. se je vršila pred sodiščem tiskovna pravda proti »Narodnemu Dnevniku«, ker je bičal svoječasni prosvetni režim. Glavna os razprave so učiteljska nameščanja in premeščanja po čl. 71. čn. zak. K razpravi se še povrnemo. Razprava je bila preložena zaradi zasliševanja novih prič in uogleda v uradne akte.

— **Kakor poročajo dnevni listi,** je ureieno vprašanje izplačila prejemkov nadzornikom in uradništvu pri prosvetnih oddelkih v Mariboru in Ljubljani.

— **Odkritie spominske plošče pokojnemu nadučitelju Ivanu Strelcu pri Sv. Andražu v Slov. goricah.** V lepih Slovenskih goricah pri Sv. Andražu je učiteljeval nad 20 let velezaslužni daleč na okrog znani šolnik Ivan Strelec. Kdo ga ni poznal? Med Muro in Dravo znan med ljudstvom in učitelstvom, priljubljen kot dober vzgojitelj, izvrsten pevec, zabaven družabnik, ljub in blag voditelj vnet za povzdigo omike in izobrazbe otrok in dorastlih. V znak hvaležnosti mu udo-

ARGUS	je naš najboljši informacijski zavod
ARGUS	ima v vseh mestih svoje poverjenike
ARGUS	daje informacije o vsem, zlasti pa o finančnem stanju denarnih zavodov, trgovsko-industrijskih podjetij in privatnikov
ARGUS	ove informacije so veljdar točne izbrpne in hitre
ARGUS	se nahaja v Vuku Karadžića ul. II. Beograd
ARGUS	ov telefon je 6-25, a brzojavni naslov Argus

stavijo, njegovi učenci, prijatelji in znanjci dne 29. junija t. l. na tukajšnjem šolskem poslopiju spominsko ploščo, ki naj bo živa priča naše in narodove hvaležnosti do nepozabnega zaslužnika. Pripravljali odbor se obrača na njegove prijatelje s prošnjo, naj blagovolijo ti unoslati prostovoljne prispevke za nabavo spominske plošče na naslov: Zvonko Predan šolski urednik pri Sv. Andražu v Slov. gorah. Obenem že vabi odbor sedaj k obilni udeležbi. Tozadevni program objavimo pravočasno v časopisih. Zdravo in na svidenje dne 29. junija pri Sv. Andražu!

— **Letno poročilo** sta nam doslej vrnila izpolneno samo dve društvi, t. l. Ormoško okrajno učiteljsko društvo in Laško učiteljsko društvo. Ostala društva, posnemaite in hitite! Termin se bliža svojemu koncu! Poročilo rabimo nujno!

»**BREZALKOHOLNA PRODUKCIJA**«. **Liubljana. Poljanski našo 10/21 pošilje vsakemu naročniku** »Učit. Tovarisa« **zanimiv cenik brezplačno. Zahtevajte ga takoi: ne bo Vam žal!**

Učiteljski pevski zbor.

— **dev. Tovaršice pevke in tovariše pevce** prosim, da se sigurno udeležijo pevskega tečaja 12. in 13. junija. Časa imamo malo, ker priredimo 17. junija ob priliki pokrajinske skupščine UJU v Celju koncert. Izpolniti moramo še naš program. Tovaršice, le točnost vestnosti in Vaša poštrevnost nam bo prinesla to, kar smo si postavili za cilj ob ustanovitvi našega zbora. Pričakujemo polnoštevilne udeležbe dosedanih članov in onih ki so od strani gledali na razvitek zbora z mislijo: bo ali ne bo.

Tainik.

Polemika.

Zopet Višja pedagoška šola.

(Konec.)

Naj bode potolažen tov. Fakin, da se zanimamo tudi »za dosedanje delovanje sedanjih meščanskošolskih učiteljev« in če tudi čitamo tožbo g. urednika »Meščanske šole«: »Če bo še vedno stala tretjina učiteljstva meščanskih šol brezdelno ob strani in čakala boljših časov, potem bo ves trud posameznikov brez uspeha. Omagali bodo v boju in opustili brezploden napor.« (Vidi: »Meščanska šola«, šte. 1, 1926, stran 31.) vendar nismo tako brzi v sodbi, kot je bil tov. Fakin, ki nam je nadel vsa mogoča »epiteta«, ne da bi le malo sledil našemu delovanju in se zanimal za razvoj naše šole sploh ker drugače ne bi v nekakšni strasti brez sapa planil po nas.

Tekma, ako je plemenita, rodi uspeh in za njo smo vedno pripravljani, a iz mržnje in strasti ki so mogoče vzkliče v sredini, kateri je duša osebnost, nečemo tekmovali. Vedite pa, da se ne bomo nikdar sramovali, da smo bili slušatelj Viš. ned. šole in četudi živi ista še danes v skromnih razmerah, vendar upamo, da se bomo izkazali vedno nje vredni.

Želimo pa in obenem prosimo, da se tudi drugi — predvsem pa naši bodoči tovariši na meščanskih šolah — malo bolj zanimajo za nas in za našo šolo, in da že enkrat izpovedne svoje krivo mišljenje o njej, ki ga je zanesla v Slovenijo v prvi vrsti I. Radovanovičeva brošura: »Unifikacija in reforma osnovne nastave«, ki je brzo poplavila — po zaslugi in prizadevanju UJU — celo Slovenijo, a s fvarni odgovor nanjo (Lokas: Kratak osvrt na raspravu gosp. I. Radovanoviča) pozna le malokdo in ga ni. Kolikor nam je znano, nikdar nihče priporočil pri nas.

Zagreb, 17. aprila 1926

»Klub slov. sluš. Viš. ned. š. v Zagrebu«.

Iz naše stanovske organizacije.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

Vabila:

= **UCITELJSKO DRUŠTVO ZA MESTO PTUI IN PTUJSKI ŠOLSKI OKRAJ** zboruje to šolsko leto zadnjikrat dne 12. junija v **Liutomernu** z običajnim dnevnim redom skupno z liutomerskim učiteljskim društvom. Predava tovariš Kunst o elektriki v delovni šoli. Članstvo opozarjamo, da odhaja vlak iz Ptujia ob 6. uri 25 minut. — Odbor.

= **GORNJEGRAJSKO UCITELJSKO DRUŠTVO** priredi svoje zborovanje dne 12. junija 1926 v Logarski dolini pri Piskerniku. Začetek ob 9. uri. Ob slabem vremenu se zborovanje ne vrši.

Predsednik.

= **SLOVENJEBISTRISKO UCITELJSKO DRUŠTVO** zboruje 5. junija 1926 po onesrečenem izletu v Slatino na Zg. Polskavi. Na vzporedju je tudi poročilo tov. Javta o tečaju za rokotvorni pouk v Mariboru. Za obed je poskrbljeno. — Odbor.

Poročila:

+ **Celjsko učiteljsko društvo** je zborovalo dne 8. maja t. l. v St. Jurju ob južni žel. Od 138 članov je bilo vsled neugodnega vremena navzočih le 82.

Tov. predsednik se je spominjal umrlega mnogoletnega vrlega člana tov. Ivana Štuklja na Frankolovem. Namesto venca na grob je društvo poklonilo v počastitev pokojnikovega spomina 100 Din Učiteljskemu domu v Mariboru.

K revizijskemu poročilu o finančnem stanju poverjenstva UJU v Ljubljani je društvo po ostri debati soglasno sklenilo, da se pridrujuje sklepu mariborskega učiteljskega društva: Odklanjamo poročilo nadzorstvenega odbora in gospodarskega odseka UJU poverj. Ljubljana z dne 31. marca in 1. aprila t. l., poslano od načelnika nadz. odbora z dne 12. aprila t. l. in zahtevamo, da poverjenstvo takoj najame sodno zaprisežnega izvedenca, ki naj natančno revidira finančno poslovanje in stanje pov. Ljubljana zlasti od 1. 1923. dalje in ugotovi vzroke sedanjega finančnega stanja. To se naj izvrši še pred delegacijsko skupščino 1926.

Delegatom za pokrajinsko skupščino so bile podane le splošne smernice, da zastopajo mišljenje in težnje društva in nastopajo ob volitvah za može brez predsodkov, ki bodo življali zaupanje javnosti kot predstavitelji učiteljstva današnje dobe; odklonijo naj vsako povišanje članarine in svrhu kritja pasiv poverjenstva.

Delegatom za glavno skupščino v Beogradu je bil izbran tov. Jankovič z namestnico tov. Jankovičev.

Predaval je tov. Zgajner »O rokotvornem pouku v podeželskih šolah«. Podal je navsete iz svoje bogate prakse v tem predmetu in pokazal lepe lastne in deške izdelke. Tudi je priporočal način, kako naj oblasti podpirajo predmet in tako omogočijo večje in splošne uspehe v njem.

O Učiteljskem domu v Mariboru je poročal tov. Rajšp. Društvo bo tudi v bodoče po svojih močeh podpiralo to važno ustanovo brez splošne obveznosti.

Po zborovanju si je članstvo ogledalo šentjursko kmetijsko šolo. Nato nam je domači učiteljski orkester sladil poslednje ure našega majniškega praznika v prijaznem St. Jurju.

+ **Kamniško učiteljsko društvo** je zborovalo v sredo dne 14. aprila 1926 v Domžalah. Od 80 članov se jih je udeležilo zborovanja 51.

Pozdrav in otvoritev. Tovarš. predsednik Tomo Petrovec je pozdravil navzoče, posebej g. sreskega referenta v pokojju Matko Kanteta. V svojem pozdravnem nagovoru je povdajal, da si moramo tudi v tej dobi ostati vedno pravi tovariši, kot smo si bili. Glede Učiteljskega konvikta je omenil, naj se plačuje članarina redno dalje. Konvikt ima v zalogi zemljišče ljubljanskega okrožja, katere je tovariš predsednik toplo priporočil vsem šolam v okraju, istotako tudi nakup šolske lekarne.

Poročila. Ena izmed glavnih točk dnevnega reda je bila izprememba pravil UJU. Vršilo se je to po smernicah, ki so se obravnavale že na zadnji odborovi seji.

Predlogi. Tovaršica Marija Rupnikova je stavila dva predloga.

1. Italijanske oblasti so s 1. marcem t. l. odpravile v 1., 2. in 3. razredu osnovnih šol v Julijski Krajini v popolnoma slovenskih krajih še te tri bore tedenske ure, ki so jih imeli do sedaj jugoslovenski otroci s pretvezo, da je tudi pri manjšinah drugih držav enako. Tako je večina teh otrok že vnaprej zapisana kulturni smrti. Letošnja pokrajinska skupščina naj obravnava to zadevo in naj se na merodajnem mestu izposluje, da v vseh krajih Julijske Krajine z jugoslovenskim prebivalstvom uvedejo italijanske oblasti za jugoslovenske otroke s prihodnjim šolskim letom zopet te tri učne ure za njih materni jezik in dovolijo, da smejo otroci pri pouku rabiti slovenske, oziroma hrvatske knjige.

2. Predavanja pri učiteljskih zborovanjih in konferencah naj bi se objavila ali v posebnih knjizicah, ali v posebnem učiteljskem listu, ali v »Popotniku«. Vsak predavatelj ima namreč s seboj referata mnogo truda, ki naj rodi čimveč sadu; kajti mnogo je učiteljev in učiteljic tudi v drugih šolskih okrajih, ki bi ga gotovo z zanimanjem prečitali in eventualno tudi uporabljali dobre misli in navodila v njem.

Oba navedena predloga se bosta predložila pokrajinski skupščini.

Vsled obširnega dnevnega reda se je predavanje preložilo na prihodnje zborovanje.

Za namestnika za pokrajinsko skupščino sta se izvolila Ciril Rakovec in Ela Tavčar, za drž. skupščino pa Ciril Rakovec.

Sklep. Prihodnje zborovanje bo v Kamniku. Tovarš. predsednik je s tem zaključil zborovanje.

+ **Brežiško-sevniško učiteljsko društvo** je zborovalo dne 17. aprila v Brežicah ob povoljni udeležbi. Od 84 navzočih 56, odsotnost opravičilo 7 članov.

S prisrčnim pozdravnim govorom bodri novonastopivši predsednik članstvo k trdni stanovski samozavesti, k rednemu posecanju zborovanj, ki naj bi bili lepi učiteljski prazniki ter k pravemu, nesebičnemu tovarištvu.

Nato se v toplih besedah spominja pred kratkim preminulih vrlih tovarišev Blaža Tomince in Slave Jakopčeve. V počaščenje njunega spomina daruje društvo na predlog tov. Knapiča 500 Din za Učiteljski konvikt v Ljubljani.

Sledil je zapisnik zadnjega zborovanja, h kateremu želi tov. Čopič majhne stvarne popravke, čemur se ugoti.

Drugo točko dnevnega reda je izpolnilo poročilo tov. Čopiča o izpremembi pravil UJU, čemur je sledila živahna debata, v katero so posegali tov. Knapič, Drnovšek, Pečnik, Vadnal i. dr. Nekatero važnejše točko so se predale odbor, da jih skupno s predavateljem natančneje prouči.

Gajšek Stanko se imenuje poverjenikom društva »Učiteljska Samopomoč«.

H koncu poda tov. sreski referent nekatera potrebna pojasnila glede pravilne izpolnitve »Učiteljskih listov«. Prihodnje zborovanje se vrši 2. junija v Sevnici. Po oficijelnem delu nas je obljubil razvedriti tamkajšnji salonski orkester.

Naša gospodarska organizacija.

— **g Društvo za zgradbo Učiteljskega konvikta v Ljubljani.** Redno članarino so plačale sledeče šole: **Belokranjski okraj:** Dragatuš 40 Din, Petrova vas 10 Din, Vinica 90 Din. **Brežiško-sevniški okraj:** Blanca 20 Din. **Kamniški okraj:** Dob 40 Din, Domžale (Gizela Ušeničnik) 30 Din, Komenda 60 Din, Moravce 80 Din, Nevljice 20 Din, Tunjice 40 Din, Vodicice 60 Din. **Kočevski okraj:** Bosliiva Loka 10 Din, Dolenja vas 80 Din, Fara vas 20 Din, Loški potok 50 Din, Mozeli 20 Din, Osilnica 10 Din, Ribnica deška osn. 100 Din, dekliška osnovna 240 Din, Zivelj Ribničanje! Staribreg 20 Din, Stara cerkev 50 Din, Svetli potok 10 Din, Turjak 10 Din. **Kraški okraj:** Bukovica 20 Din, Cerklje 26 Din, Jezersko 20 Din, Naklo 40 Din, Kranj dekliška 220 Din, Preddvor 120 Din. **Krški okraj:** Bučka 22 Din, Št. Janž 120 Din, Mokronog 40 Din, Škocijan 20 Din, Šmarieta 120 Din, Tržišče 10 Din, Zameško 20 Din. **Litijski okraj:** Vel. Gaber 20 Din. **Liubljana:** I. deška osnovna 110 Din, II. deška osnovna 100 Din, III. deška osnovna 30 Din, IV. deška osnovna (Fr. Škuli) 80 Din, I. dekliška osnovna 110 Din, IV. dekliška osnovna 50 Din, pomožna šola 50 Din, gluhonemnica 120 Din. **Prosvetni oddelek** 240 Din. **Mestni šolski svet** 30 Din, **Božo Račič** 11 Din, **Hinko Klavora** 30 Din. **Liubljanska okolica:** Borovnica 50 Din, Horiul 20 Din, Jezero 10 Din, Podlipa 40 Din, Rakitna 20 Din, Sostro 100 Din, Škocijan 40 Din, Šmartno pod Šmarno goro 50 Din, Tomišelji 90 Din, Zalog 50 Din. **Sreski prosvetni referat** 80 Din. **Logarski okraj:** Grahovo 30 Din, Igavas 70 Din, Gor. Logatec 50 Din, Planina 50 Din, Rovte 20 Din, Unec 40 Din. **Novo mesto:** Luidevit Koželj 10 Din. **Upravitelstvo šole v Planini** je poslalo od šolske prireditve 300 Din (Posnemajte!), klub »balincarijev« v Ljubljani 10 Din, Josip Ambrovič iz Ljubljane 10 Din. **Vsi letošnji prispevki znašajo doslej 30.001 Din 35 v.**

Josip Kobal, blagajnik.

B. MEDVEŠČEK:

NAŠ GOSPODARSKI PROGRAM.*

(Dalje.)

Organizacija je v obeh ozirih pravi nestvor, ker ne pozna organizacijskega bistva in ni iz skozinskoz tri sestav, ki je hrbenica in mozev vsake organizirane družabne skupnosti. Postala je posoda brez vsebine, drž se je le drepel in škodljiv lošč. Svoje talente je zakopala globoko pod zemljo, nad katerimi sedi sedaj brezboj in tresoglav zmai: karikatura organizacije! Brez solnca je mieno idejno življenje, senčna je pa tudi njena gospodarska stran.

Organizacijskega gospodarstva ni: še meni listi, ki so zakrpana sukna njene lažiideinosti, so pasivni. Druge ustanove, pa naj bi bile še tako cvetoče (kar na tudi niso!), niso niene in zato ne v njeno korist.

Edini svetli žarek v tem temnem kaosu je Učit. konvikt, tak namreč, kakršnen je postal zadnje čase, t. i. organizacijska last (Kaj pa Učiteljski dom in Učit. Samopomoč? — Op. uredn.) Kot tak pa mora nepodustno po začrtani poti brez naimanišega kompromisa ter mora to svojo pot še izboljšati, še bolj izravnati. Ako ne bo tega dosledno delal, bo kmalu izgubil zaupanje, ki je važen pogoj za njegovo realizacijo. Zato ni dovolj, da je obvezen le na papirju, tudi v praksi mora ta princip najstrožje izvajati. Sicer preneha biti organizacijski in izgubi pravi zmisel. Kdor noče biti član Učit. konvikta, ta mora brezpogojno iz organizacije! (Manjka še sklepa delegacije, kaj pa »Učiteljski dom?« — Op. uredn.)

Dalje sme imeti vsak član le eno delnico, sicer bo ta ustanova kmalu degenerirala in postala organizacijski nestvor kakor so ostale ustanove. (Učit. konvikt ni zadruga, še manj delniška družba: nima delnic in se plačuje le članarina. — Op. uredn.)

* Vso odgovornost za ta spis prevzema pisec. Uredništvo.

Pa še neko drugo velevažno nalogo, katere ne moremo dovolj podčrtati in za katero je bilo dosedaj še naiman razumevanja, mora Učit. konvikt vršiti. Kot naša edina organizacijska gospodarska ustanova postane Učit. konvikt matica vseh sedanjih in bodočih naših gospodarskih ustanov ter je že sedaj ne glede na svoje entranško ime simbol in podlaga vsega našega gospodarstva. Kot tak mora tudi takoj zahtevati pokroviteljstvo in kontrolo nad vsemi ostalimi gospodarskimi ustanovami (Društvo vendar ne more vršiti kontrole nad zadrugami. — Op. uredn.), da dobi na ta način organizacija točen pogled v vse naše gospodarstvo. Ker je matica, mu morajo biti podrejene vse druge gospodarske ustanove. Njegova naloga kot takega je tudi, da izvede čimprej **socializacijo** ozir. **nacionalizacijo** (kar je v tem slučaju isto!) vseh drugih ustanov. (Ali niso podietja v nacionalnih rokah? Prej bi govorili o demokratizaciji. — Op. uredn.) Kaiti dva različna sistema ne moreta dolgo vladati brez medsebojne škode v eni in isti hiši. Kdo naj vrši te funkcije, ali odbor Učit. konvikta sam ali od njega nalašč za to določen odsek, to je nazadnje le stvar forme.

Ta posebna naloga pripada Učit. konviktu zato, ker je postal dvoien pojem: ožji in širji. Pod ožjim je razumeti fond, ki ima namen postaviti zgradbo Učit. konvikta pod širjim pa naš splošni gospodarski temelj. To dvojnost moramo razumeti in do njej se moramo tudi ravnati. Sicer bi morali postaviti novo gospodarsko telo, ki naj bi bilo osnova vsega našega gospodarstva. Ta načrt pa bi bil sedaj le težko izvedljiv, ker je nemogoče obremeniti članstvo z novim prispevkom. Ker pa je popolna gospodarska emancipacija za organizacijo še važnejša od Učit. konvikta, zato mora ravno on, ker je že itak postavljen na organizacijsko podlago, prevzeti tudi to funkcijo.

Naj ne misli kdo, da na ta način škodujemo ožjemu pojmu Učit. konvikta, da bo morda radi tega Učit. konvikt pozneje zidan kakor mu je usojeno: ne, na ta način mu le koristimo! Fakt je, in vsak bo to pripoznal, da bi bil Učit. konvikt že davno dograjen, ako bi bil v začetku ali pa vsaj pred 10 leti postavljen na organizacijski princip kakor je postavljen danes. Pomisliti na moramo tudi da ni naša potreba le Učit. konvikt, da je podobnih potreb več, a da je največja in naimunejša potreba reorganizacija vsega našega organizacijskega ustroja in da ni ravno razumno knpati ko je treba postavljati novo. S samim Učit. konviktom bo našemu stanu le bore malo pomagano, posebno še ako hočemo postaviti prizidek ob trhlo stavbo. Pripoznavam važnost Učiteljskega doma, ali rešitve našega zavoženega vprašanja ne vidim v njem.

(Dalje prih.)

Podpirajte prosvetni sklad!

Novosti za pomlad in poletje!

Vse vrste sukna za športne in promenadne obleke. Modno in perilno blago, vsakovrstna svila i. t. d. Ugodni plačilni pogoji na obroke.

Na željo se pošljejo vzorci.

★

A. & E. SKABERNE, veletrgovina LJUBLJANA

PRIZNANO NAJSOLIDNEJŠA DOMAČA TVRDKA

JOS. ROJINA

LJUBLJANA, ALEKSANDROVA C. 3

Velika zaloga vsakovrstnega češkega in angleškega blaga in sukna. Bogata izbira vseh vrst izgotovljenih oblek, površnikov, raglanov, dežnih plaščev etc. po izredno znižanih cenah.

LASTNI KROJAŠKI ATELJE!
Točna postrežba! Solidne cene!

P. n. g. učiteljem nudi na ugodna meseč. odplačila!